

Baklava bez obraza

Prvog jula 1991. godine u Višegradu srušen je spomenik Ive Andrića. Murat Šabanović, aktivista Stranke demokratske akcije i jedan od osnivača paravojnih jedinica Zelene beretke u Višegradu, odvalio je glavu sa spomenika i bacio je u Drinu. Šesnaest godina kasnije Šabanović je dao intervju Medini Delalić i Suzani Šaćić u kojem je rekao, između ostalog, kako su mu na sastanku u Kriznom štabu SDA naredili da sruši Ivu Andrića kao "kulturološkog mrzitelja muslimanskog naroda". Šabanović je naredjenje izvršio uvjeren da ruši "velikog neprijatelja bosanskih Muslimana".

Trideset i dvije godine kasnije Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i okoliša Kantona Sarajevo srušilo je tablu koju je na ulazu u Istočno Sarajevo postavio gradonačelnik Ljubiša Čosić 30. juna. Na tabli je pisalo: "Dobro došli u Istočno Sarajevo, grad 157.000 Srba koji su morali napustiti Sarajevo". Onima koji su izdali nalog za rušenje table nije, bar su tako rekli, bilo bitno šta na tabli piše, ali im je itekako značilo to što je tabla postavljena na teritoriji Kantona Sarajevo, odnosno na teritoriji zaštićenih područja.

Rušenje table obradovalo je i kugosog i repatog među bošnjačkim političarima, ali čini se da je najsrećnija i najzadovoljnija bila mlada gradona-

čelnica Sarajeva Benjamina Karić. Ne samo da je pozdravila rušenje table, već je podnijela i krivičnu prijavu protiv Ljubiše Čosića zbog, kako je navela, podsticanja nacionalne, vjerske i rasne mržnje. U zaključku prijave Karićeva je navela da se radi o teškom krivičnom djelu koje je učinjeno na teritoriji Federacije BiH. Tabla, za razliku od Andrićeve glave, nije bačena u Drinu i pitanje je gdje se ona sada nalazi.

Mogao bih bez imalo zavora reći kako je Ljubiša Čosić ovu tablu postavio znajući veoma dobro šta će se nakon toga dogoditi. Mogao bih bez imalo zavora dodati i to da je Ljubiša

Piše: **GORAN DAKIĆ**

Ne smeta mladoj gradonačelnici Sarajeva to što se tabla našla na teritoriji na kojoj nije smjela ili nije mogla da se nađe. Naravno da joj smeta ono što je na tabli pisalo. Ali, zašto joj to smeta? Zato što je napisano ćirilicom? Ili zato što joj se čini da je broj prevelik?

Da su suočavanja sa zločinima počinjenim nad nevino ubijenima u ratu protiv Bosne i Hercegovine nezavršene priče, najbolje ilustruje interesovanje međunarodne zajednice za ova pitanja. Vlast u Prijedoru glasno, jasno i bez ustezanja ne želi spomenik ubijenoj djeci. Ratni se zločini negiraju u tolikoj mjeri da je priznavanje patnji žrtava od bilo koga iz Republike Srpske ravno čudima iz svetih knjiga. Na drugoj strani, u toploj Hercegovini, nisu svi Grabovčani identificirani. To je pitanje od kojeg mnogi bježe. A jasno je i da priča o Kazanima nije privedena kraju podizanjem spomen-ploče na Trebeviću. Štaviše, stvar se zakomplikovala.

Visoka delegacija State Departmenta je prošle sedmice posjetila BiH. Htjeli su sa ambasadorom Sjedinjenih Država Michaelom Murphyjem sudjelovati u obilježavanju srebreničkog genocida. Boravak su proveli u razgovorima sa političarima, dužnosnicima i građanima koji rade na tome da nam domovina (p)ostane mjesto gdje svaki pojedinac ima svoj značaj. Prošle srijede sastali su se, između ostalih, i sa aktivistima i porodicama žrtava koji rade na pitanjima tranzicione pravde. U grupi koja je u tri sata posljedne stigla u zgradu Ambasade bili su Josip Drežnjak, u ime nevino pogubljenih Grabovčana i Edin Ramulić u ime ubijenih Prijedorčana. Sastanku je nazočila i Slobodanka Komljenac, čiji su roditelji ubijeni na Kazanima, te UDIK kao organizacija koja godinama provodi inicijativu za komemorisanje ovih žrtava. Američku delegaciju činili su Deborah

Kad neće Grad Sarajevo, hoće State Department

Piše: **EDVIN KANKA ĆUDIĆ**

Esther Lipstadt, posebna izaslanica State Departmenta za monitoring i borbu protiv antisemitizma, Desirée Cormier Smith, specijalna predstavnica SD-a za rasnu jednakost i pravdu, te Rashad Hussain, ambasador za međunarodne vjerske slobode.

Na jednom mjestu, u sigurnom prostoru američkog veleposlanstva u Sarajevu, pozvana grupa je govorila o masakrima koje su počinili pripadnici različitih vojnih formacija. Bez okolišanja, bez ustručavanja. Bili su jedinstveni. Više prostora u razumijevanju potreba žrtava u okvirima institucija Bosne i Hercegovine. Na-

Čosić baš zbog toga tablu i postavio na "spornom" mjestu. Mogao bih bez imalo zavora na koncu zaključiti da je tabla postavljena da bi se minirala i ona preostala dva potporna stuba davno porušenog mosta koji je spajao dvije obale. Političari su krivi dok se ne dokaže da su nevini, za njih ne važi ono što važi za ljude, ali ovdje je ipak nešto drugo na snazi.

Ne smeta mladoj gradonačelnici Sarajeva to što se tabla našla na teritoriji na kojoj nije smjela ili nije mogla da se nađe. Naravno da joj smeta ono što je na tabli pisalo. Ali, zašto joj to smeta? Zato što je napisano ćirilicom? Ili zato što joj se čini da je broj prevelik? Ili joj naprosto smeta ono što je na tabli napisano zato što je napisano istina? Na tabli nije pisalo ništa što bi moglo da podstiče nacionalnu, vjersku i rasnu mržnju, ali nema tog suda koji će reći da nije onako kako kaže mlada gradonačelnica koja je, ne treba joj davati na značaju više nego što je zaslu-

žila, samo tupi odjek daleko zlobnijih i moćnijih mentora. I SDP mora biti SDA ako želi da vlada.

A taj odjek će nastaviti da ponavlja dok je vremena da niti jedan Srbin u Sarajevu za vrijeme rata nije ubijen i da niti jedan Srbin za vrijeme rata iz Sarajeva nije protjeran. Srbi koji su u Sarajevu stradali poubijali su sami sebe ili ih je ubila srpska vojska, Srbi koji su iz Sarajeva otišli uradili su to svojom voljom ili po naređenju vrhovne komande. Šta je s onim pripadnicima JNA koji su 22. aprila 1992. godine zarobljeni, a potom i ubijeni na Dobrinji? Šta je s onim Srbima koji su 16. maja 1992. godine pobijeni u Gornjim Pofalićima? Odjek koji ima oblik zlobnog osmijeha mlade gradonačelnice veli da su se pobili sami. Što vjerovatno i nije daleko od istine, s obzirom na to da za te zločine nikada niko nije odgovarao.

Dovoljno je strašno što gomila političkog ološa dvadeset i pet godina stradanje sarajevskih Srba svodi na statističku grešku u nadi da će im to omogućiti da nastave da mamuzaju bijesnog arapskog ata dok je svijeta i vijeka. Takvima je to jedini politički program. Van pažljivo plasirane mržnje, oni ne mogu da postoje, ona je pogonsko gorivo *zelenog bolida* koji razvaljenim makadamom jurca tristo na sat samo zato što mu se tako može. Ali, još strašnije je što stasavaju generacije, ne samo političke, ali uglavnom i mahom one, koje vjeruju da je ta politička parola nebeska istina i da je bošnjački metak mogao da završi u srpskom mesu samo ako je pištolj bio u rukama bradatog četnika.

Mlada gradonačelnica Sarajeva bi trebala da potraži onu otfikarenu Andrićeovu glavu. I takva otfikarena zna više nego što će krizni štabovi ikada znati.

Vlast prijestolnice je tokom podizanja spomenika na Kazanima svjesno izbjegavala suočavanje sa zločinima vojske koja je tokom opsade trebala braniti Sarajevo. Slobodanku je primio State Department, ali ne i njena gradonačelnica. Pored svih obećanja, Benjamina Karić to nikada nije učinila. No, za razliku od nje, visoka je delegacija američkog Državnog sekretarijata izrazila želju da čuje šta potomak ubijenog bračnog para ima da kaže. Da zajednički podijele tugu.

Ponesena mnoštvom emocija, Slobodanka je zaplakala. Nije joj bilo lako govoriti o roditeljima. Diplomate su je ohrabrivale. Kazali su da je to teška tema. Oni je razumiju. Jasno im je šta vlast bosanskog glavnog grada nije željela učiniti. Kćerka ubijenog bračnog para Komljenac je kazala da svoje roditelje još uvijek nije ukopala. Smeta joj i to što je gradonačelnica nikada ni na kafu nije pozvala. Sporran joj je tekst na spomen-ploči. Ne može se pomiriti da na Kazanima ne piše ko joj je ubio oca i majku.

Benjamina Karić nikada nije htjela sjesti sa Slobodankom Komljenac. Nekadašnjom pripadnicom Armije RBiH, čije su roditelje ubili borci te iste vojske. State Department je pokazao više razumijevanja i empatije prema žrtvama Kazana od političara koji žive u bosanskoj prijestolnici. Pokazali su Slobodanki i drugima da su još uvijek na našim prostorima. Uz sve žrtve rata. Ako gradonačelnici nije bitno da zaštiti nasljeđe antifašističkog grada, onda je to na častan način uradio State Department. Sačuvao je, između ostalog, obraz međunarodne zajednice u vremenu kada je to BiH najpotrebnije.

Benjamina Karić nikada nije htjela sjesti sa Slobodankom Komljenac. Nekadašnjom pripadnicom Armije RBiH, čije su roditelje ubili borci te iste vojske